

SKOLĒNA KOMPLEKTS

ES DEMOKRĀTIJA DARBĪBĀ

Paudiet savu viedokli ar
Eiropas pilsoņu iniciatīvu

Eiropas
pilsoņu
iniciatīva

1. NODAĻA. Eiropas Savienība īsumā

DARBS KLASĒ

ES VĒRTĪBAS

ES pamatā ir sešas pamatvērtības. Lisabonas līgums tos izskaidro šādi:

“Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.”

Lisabonas līguma 2. pants

Apskatiet tālāk norādītās ES vērtības. Savā grupā mēģiniet sakārtot šīs vērtības pēc svarīguma jums.

- Cilvēka cieņa ...
- Brīvība ...
- Demokrātija ...
- Vienlīdzība ...
- Tiesiskums ...
- Cilvēktiesības ...

Izmantojiet tālāk esošo brīvo vietu, lai pierakstītu, kāpēc jūs tos sarindojāt šādā secībā, un mēģiniet definēt, ko katrs termins jums nozīmē. Pēc tam pārrunājiet savas idejas ar pārējiem klasesbiedriem. Ja nepieciešams, varat izmantot paskaidrojumus 29. lapā.

ŠENGENAS ZONA

Cik daudz Šengenas zonas dalībvalstu jūs varat nosaukt? Ierakstiet tos zemāk esošajā lodziņā. Izmantojiet karti, lai jums palīdzētu (Šengenas zonas valstis zilā krāsā):

Šengenas zonas dalībvalstis (2023. gada janvāris)

Kuras valstis ir zaļā krāsā? Kāpēc?

ČETRAS BRĪVĪBAS

Jūsu skolotājs piešķirs jums vienu no četrām ES brīvībām (preces, kapitāls, pakalpojumi, cilvēki). Lai nodrošinātu jums doto brīvību, izveidojiet piezīmes zem šādiem virsrakstiem ar savu grupu un pēc tam dalieties ar klasi:

- 1) Kādas ir priekšrocības uzņēmumiem?

- 2) Kādas ir priekšrocības ES pilsoņiem?

- 3) Kādu labumu esat guvis personīgi?

ES DARBĪBAS JOMAS

Tālāk esošajā tabulā parādītas dažas ES darbības jomas.

Muitas savienība	Zvejniecība	Pamattiesības
Konkurences noteikumi	Vide	Sabiedrības veselība
Monetārā politika	Patērētāju aizsardzība	Pētniecība un kosmoss
Tirdzniecība	Transports	Transeiropas tīkli
Jūras augi un dzīvnieki	Enerģētika	Taisnīgums
	Nodarbinātība un sociālā joma	Lauksaimniecība
	Vienotais tirgus	Migrācija un iekšlietas
		Attīstības sadarbība un humānā palīdzība

Kurās darbības jomās ietilpst tālāk minētās?

1. Pērkot jaunu klēpj datoru, jūs saņemat vismaz divu gadu garantiju.
2. Ja jūsu lidojums ilgstoši kavējas vai tiek atcelts, jūs saņemat kompensāciju.
3. Jūsu kvalifikācija, kas iegūta vienā ES valstī, tiek atzīta citā.
4. Minimālais atvaļinājuma apjoms ir 20 darba dienas katru gadu pilnas slodzes darbiniekam.
5. Maksimālais mencu skaits, ko zvejnieki drīkst nozvejot.
6. Enerģijas (gāzes/elektrības) daudzums, kas jāiegūst no atjaunojamiem enerģijas avotiem, piemēram, saules un vēja enerģijas.
7. Maksimālais smalko daļiņu daudzums, kam atļauts atrasties gaisā.

PIEZĪMES

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for students to write their notes.

NODARBĪBAS PĀRSKATS

SVARĪGI LĪGUMI

Eiropas Savienība, kādu mēs to pazīstam šodien, ir vairāku līgumu rezultāts, par kuriem tās dalībvalstis vienojās. Izmantojot faktu lapu 26. lapā vai internetu, atbildiet uz šādiem jautājumiem.

Tests 1) Sakārtojiet tālāk norādītos līgumus (a–e) pareizā hronoloģiskā secībā (1–5).

- Māstrihtas līgums
- Parīzes līgums
- Šengenas konvencija
- Romas līgums
- Lisabonas līgums

1.: ____ 2.: ____ 3.: ____ 4.: ____ 5.: ____

Tests 2) Kurš no iepriekš minētajiem līgumiem (a–e) ir aprakstīts tālāk?

- Šis līgums bija mēģinājums nodrošināt mieru Eiropā pēc Otrā pasaules kara. [____]
- Ar šo līgumu tika ieviesta Eiropas pilsoņu iniciatīva. .... [____]
- Šis līgums ļāva pārvietoties starp ES valstīm bez robežpārbaudēm. .... [____]
- Ar šo līgumu tika izveidota Eiropas Ekonomikas kopiena. .... [____]
- Šis līgums radīja Eiropas pilsonības koncepciju. .... [____]

ES VĒRTĪBAS

Tests 3) Atveriet katru no tālāk norādītajām vērtībām tiešsaistē un atrodiet dažas ES darbības, kas saistītas ar šo vērtību veicināšanu vai aizsardzību.

- Cilvēka cieņa
- Brīvība
- Demokrātija
- Vienlīdzība
- Tiesiskums
- Cilvēktiesības

Esiet gatavs dalīties savās atbildēs ar savu grupu nākamās nodaļas sākumā.

ŠENGENAS ZONA

Šengenas zona sastāv no Eiropas valstīm, kuras ir vienojušās atcelt robežpārbaudes savā starpā.

Tests 4) Izlemiet, kurš no šiem apgalvojumiem ir patiess (P) un kurš — nepatiess (N)

- Visas Šengenas zonas dalībvalstis ir pilntiesīgas ES dalībvalstis. ...
- Pašlaik ir 27 Šengenas dalībvalstis. ...
- Ceļojot Šengenas zonā, jums nav nepieciešama nekāda veida ID. ...
- Ja esat ES pilsonis, kas ceļo no Grieķijas uz Igauniju pa autoceļiem, jums maršrutā būs jāiziet robežkontrole. ...
- Jūs dzīvojat Spānijā, un draugs ierodas ciemos no Ekvadoras. Viņš saņem vīzu un droši ierodas Spānijā. Kopā jūs nolemjat lidot, lai uz dažām dienām apmeklētu citu paziņu Francijā. Jūsu draugam ir jāpiesakās citai vīzai. ...

VIENOTAIS TIRGUS UN MUITAS SAVIENĪBA

ES mērķis ir ļaut ES pilsoņiem mācīties, dzīvot, iepirkties, strādāt un doties pensijā jebkurā ES valstī un baudīt produktus no visas Savienības. Lai to paveiktu, tā nodrošina brīvu preču, pakalpojumu, kapitāla un cilvēku kustību vienotā ES iekšējā tirgū. Novēršot tehniskos, juridiskos un birokrātiskos šķēršļus, ES arī ļauj iedzīvotājiem brīvi tirgoties un veikt uzņēmējdarbību.

Brīvība veikt uzņēmējdarbību ļauj ES pilsoņiem atvērt uzņēmumus citās ES valstīs.

Tests 5) Katram no šiem apgalvojumiem izlemiet, kura(-as) brīvība(s) tiek izmantota(-as). Apvelciet savu atbildi(-es).

- Jūs nolemjat iegādāties brīvdienu māju citā ES valstī un uzturēties tur regulāri visu gadu.
Preces / pakalpojumi / kapitāls / cilvēki / uzņēmumi.
- Jūs strādājat par tulkus savā mītnes valstī, strādājat pie klientiem no visas ES un saņemat viņiem atalgojumu.
Preces / pakalpojumi / kapitāls / cilvēki / uzņēmumi.
- Jūs vēlaties paplašināt savu biznesu, pārņemot uzņēmumu kaimiņvalstī ES un nosūtīt savus produktus uz turieni pārdošanai. Preces / pakalpojumi / kapitāls / cilvēki / uzņēmumi.
- Jūs esat olīveļļas ražotājs un atverat interneta veikalu, lai pārdotu savus produktus tieši no savas saimniecības.
Preces / pakalpojumi / kapitāls / cilvēki / uzņēmumi.
- Jūs dodaties studēt universitātē citā ES valstī. Kamēr esat tur, vakarā strādājat nepilnu darba laiku restorānā. Preces / pakalpojumi / kapitāls / cilvēki / uzņēmumi.

ES DARBĪBAS JOMAS

Eiropas Savienība var rīkoties tikai tajās jomās, kurās tās dalībvalstis to ir pilnvarējušas saskaņā ar ES līgumiem.

Tests 6) Tabulā 30. lapā ir parādītas dažas ES darbības jomas. Izvēlieties trīs no šīm jomām, pārejiet tiešsaistē un atrodiet vienu ES pieņemto tiesību normu/aktu piemēru katrā jomā. Varat izmantot Google meklētāju un meklēt frāzi "ES tiesību akti par..."

Tests 7) ES ir trīs kompetences līmeņi, aizpildiet trūkstošo kompetences veidu:

- ..... kompetence, kurā dalībvalstis var pieņemt tiesību aktus un pieņemt juridiski saistošus pasākumus, ja Savienība to nav izdarījusi.
- ..... kompetence, kur ES pieņem pasākumus, lai atbalstītu vai papildinātu dalībvalstu politiku.
- ..... kompetence, kur Savienība viena pati var pieņemt tiesību aktus, bet dalībvalstis tikai īsteno.

GATAVOŠANĀS NĀKAMAJAI NODARBĪBAI

Nākamajā nodarbībā jūs aplūkosiet, kā demokrātija darbojas Eiropas Savienībā. Pirms nodarbības pārbaudiet, vai varat atbildēt uz šādiem jautājumiem. Esiet gatavi apspriest tos ar citiem skolēniem.

- Kas ir jūsu pārstāvis Eiropas Parlamentā?
- Kad notiks nākamās Eiropas Parlamenta vēlēšanas?
- Cik vecam jābūt, lai balsotu Eiropas Parlamenta vēlēšanās?
- Ja jūs dzīvojat citā ES valstī, vai joprojām varat balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās?
- Kas pieņem likumus jūsu valstī un kā tie tiek pieņemti?

Saites papildu informācijai (visas vietnes ir pieejamas visās oficiālajās valodās, vienkārši atlasiet savu).

[Eiropas Savienības vēsture](#)

[Cilvēktiesības Eiropas Savienībā](#)

[Eiropas Savienības simboli](#)

[Eiropas Savienības dalībvalstis](#)

IZVĒLES AKTIVITĀTE

Nākamajā nodarbībā pierakstiet lietas, ar kurām saskaraties savā ikdienā un ko ir ietekmējuši ES tiesību akti. Sagatavojieties pārrunāt savus atklājumus nākamajā nodarbībā.

2. NODAĻA. Demokrātija Eiropas Savienībā

DARBS KLASĒ

ES LĒMĒJINSTITŪCIJAS

Jūsu skolotājs izskaidros trīs galvenās Eiropas Savienības lēmumu pieņemšanas institūcijas. Lai jums palīdzētu, varat izmantot tālāk norādītos informācijas lodziņus.

Ko dara Eiropas Komisija?

Ierosina jaunus likumus

Eiropas Komisija ir vienīgā ES institūcija, kurai ir tiesības iesniegt Eiropas Parlamentam un ES Padomei pieņemšanai likumus, kas:

- aizsargā ES un tās pilsoņu intereses jautājumos, kurus nevar efektīvi risināt valsts līmenī
- iegūst precīzu tehnisko informāciju, konsultējoties ar ekspertiem un sabiedrību

Pārvalda ES politiku un piešķir ES finansējumu

- kopā ar Padomi un Parlamentu nosaka ES izdevumu prioritātes
- sastāda gada budžetus un iesniedz apstiprināšanai Parlamentam un Padomei
- pārbauda, kā nauda tiek izlietota, un to pārbauda Revīzijas palāta

Ievieš ES tiesību aktus

- kopā ar Tiesu nodrošina ES tiesību aktu pareizu piemērošanu visās dalībvalstīs

Pārstāv ES starptautiskā mērogā

- uzstājas visu ES valstu vārdā starptautiskajās organizācijās, jo īpaši tirdzniecības politikas un humānās palīdzības jomās
- risina sarunas par starptautiskiem nolīgumiem ES

Sastāvs

Politisko vadību nodrošina 27 komisāru komanda (pa vienam no katras ES valsts), ko vada Komisijas prezidents, kurš izlemj, kurš par kuru politikas jomu ir atbildīgs. Priekšsēdētāju ieceļ Eiropas Padome (pārstāvot katras ES valsts valstu vai valdību vadītājus), ņemot vērā Eiropas Parlamenta vēlēšanu rezultātus. Pēc tam to apstiprina Eiropas Parlaments. Pārējos locekļus izvirza viņu valstis, un tie iziet apstiprināšanas procedūru, iesaistot jauno prezidentu, Eiropas Parlamentu un Eiropadomi.

[Eiropas Komisija](#)

Ko dara ES Padome?

- Apspiež un pieņem ES tiesību aktus
- Padome ir būtiska ES lēmumu pieņēmēja.
- Tā risina sarunas un pieņem tiesību aktus — vairumā gadījumu kopā ar Eiropas Parlamentu. Tajā ir visu ES valstu ministri.
- Koordinē dalībvalstu politiku

Padome ir atbildīga par dalībvalstu politikas koordinēšanu konkrētās jomās, piemēram:

- ekonomikas un fiskālā politika
- izglītība, kultūra, jaunatne un sports
- nodarbinātības politika

Izstrādā ES kopējo ārpolitiku un drošības politiku

Padome nosaka un īsteno ES ārpolitiku un drošības politiku, pamatojoties uz Eiropas Padomes noteiktajām pamatnostādnēm. Tas ietver arī ES attīstības un humāno palīdzību, aizsardzību un tirdzniecību.

Slēdz starptautiskus līgumus

Padome pilnvaro Komisiju ES vārdā risināt sarunas par nolīgumiem starp ES un valstīm ārpus ES un starptautiskām organizācijām. Sarunu noslēgumā Padome pieņem lēmumu par līguma parakstīšanu un noslēgšanu.

Pieņem ES budžetu

Padome kopā ar Parlamentu pieņem ES budžetu.

Budžeta periods aptver kalendāro gadu. To parasti pieņem decembrī, un tas sāk darboties nākamā gada 1. janvārī.

[Padome](#)

Ko dara Eiropas Parlaments?

Likumdošana

- ES tiesību aktu pieņemšana kopā ar ES Padomi, pamatojoties uz Eiropas Komisijas priekšlikumiem
- Lēmumu pieņemšana par starptautiskajiem līgumiem
- Lēmumu pieņemšana par paplašināšanos
- Komisijas darba programmas pārskatīšana un lūgšana tai ierosināt tiesību aktus

Pārraudzība

- Visu ES iestāžu demokrātiskā kontrole
- Komisijas priekšsēdētāja ievēlēšana un Komisijas kā struktūras apstiprināšana. Iespēja balsot par neuzticības izteikšanu, liekot Komisijai atkāpties
- Apstiprinājuma piešķiršana, t.i., ES budžeta izlietojuma veida apstiprināšana
- Iedzīvotāju lūgumrakstu izskatīšana un izziņu sagatavošana
- Monetārās politikas apspriešana ar Eiropas Centrālo banku
- Komisijas un Padomes darba izvērtēšana
- Vēlēšanu novērošana

Sagatavo budžetu

- ES budžeta pieņemšana kopā ar Padomi
- Apstiprina ES ilgtermiņa budžetu, "Daudzgadu finanšu shēmu"

Sastāvs

Vēlēšanas notiek ik pēc 5 gadiem. Eiropas Parlamenta deputātu skaits katrā valstī ir aptuveni proporcionāls tās iedzīvotāju skaitam: nevienā valstī nedrīkst būt mazāk par 6 vai vairāk par 96 deputātiem, un kopējais deputātu skaits nedrīkst pārsniegt 705 (704 un prezidents). EP deputāti tiek grupēti pēc politiskās piederības, nevis pēc tautības.

Prezidents pārstāv Parlamentu citās ES iestādēs un ārpusaulē un pieņem galīgo lēmumu par ES budžetu.

[Eiropas Savienības Parlaments](#)

PIEZĪMES

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for students to write their notes.

NODARBĪBAS PĀRSKATS

EIROPAS SAVIENĪBAS GALVENĀS LĒMUMU PIEŅEMŠANAS INSTITŪCIJAS

Ir trīs galvenās struktūras, kas strādā kopā, lai lemtu par Eiropas Savienības tiesību aktiem un noteikumiem. Tie ir: Eiropas Komisija, Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome.

Tests 1) Kura no šīm iestādēm ir aprakstīta tālāk? Ierakstiet "Kom." — Komisijai, — "Parl." — Parlamentam un "Pad." — Padomei.

Atcerieties, ka informācijas atrašanai varat izmantot internetu.

- a) Šajās struktūrās ir 27 locekļi. .... ( )
- b) Par šīs struktūras locekļiem tieši balso ES pilsoņi. .... ( )
- c) Šī struktūra ierosina likumus. .... ( )
- d) Šajā struktūrā ir viens ministrs no katras dalībvalsts. .... ( )
- e) Šīm divām struktūrām ir jāvienojas par likumu, lai tas tiktu pieņemts. ... ( )
- f) Katrs šīs struktūras loceklis ir atbildīgs par citu politikas jomu. .... ( )
- g) Šī iestāde ir atbildīga par citu ES struktūru uzraudzību. .... ( )
- h) Šīs divas iestādes apstiprina ES budžetu. .... ( )

Eiropas Savienībā mūsu valsts un pašvaldības ir demokrātiskas. Tomēr ir arī citi veidi, kā pārvaldīt valsti. Izmantojiet internetu vai vārdnīcu, kas palīdzēs jums veikt šo uzdevumu.

Tests 2) Savienojiet pārvaldes sistēmu kreisajā pusē ar tās definīciju labajā pusē.

a) Anarhija	1. Valdības forma, kurā valdnieks no valdnieku dinastijas valda pats. Viņa pilnvarām nav ierobežojumu.
b) Absolūtā monarhija	2. Valdības forma, ko raksturo neievēlēts vadītājs vai līderu grupa, kam ir valdības vara ar dažiem ierobežojumiem. Bieži to atbalsta militārās struktūras.
c) Teokrātija	3. Brīvi izveidota sabiedrība bez varas vai pārvaldes institūcijas.
d) Oligarhija	4. Valsts pārvalde ar nepastarpinātu dievišķu vadību vai ierēdņiem, kas tiek uzskatīti par dievišķi vadītiem.
e) Diktatūra	5. Sabiedrība, kuru pārvalda vai kontrolē cilvēki ar lielu bagātību vai ienākumiem.
f) Plutokrātija	6. Varas struktūras forma, kurā vara pieder nelielam cilvēku skaitam.

ES LIKUMDOŠANAS PROCESS

Jauni tiesību akti ES parasti tiek pieņemti pēc standarta procedūras, kurā piedalās trīs ES likumdošanas institūcijas: Eiropas Komisija, Eiropas Parlaments un ES Padome.

Tests 3) Izlasiet šādus apgalvojumus un izlemiet, vai tie ir patiesi (P) vai nepatiesi (N). Ja tie ir nepatiesi, esiet gatavs paskaidrot, kāpēc.

- Visas trīs institūcijas var ierosināt likumdošanas procesu. .... ( )
- Lai likums tiktu pieņemts, parlamentam un Komisijai ir jāvienojas. .... ( )
- Gan Parlaments, gan Padome var grozīt priekšlikumus. .... ( )
- Pirms priekšlikuma iesniegšanas notiek konsultāciju process. .... ( )
- ES var pieņemt likumus jebkurā jautājumā, ko tā izvēlas. .... ( )

EIROPAS PILSOŅU INICIATĪVA

Eiropas pilsoņu iniciatīva ir veids, kā Eiropas pilsoņi var ietekmēt ES politiku. Tā ir līdzdalības demokrātijas forma.

Jebkurš Eiropas pilsonis, kurš ir pietiekami vecs, lai balsotu Eiropas vēlēšanās, var uzsākt vai atbalstīt Eiropas pilsoņu iniciatīvu. Vecums, kurā cilvēki var balsot Eiropas vēlēšanās, var atšķirties: vairumā valstu tas ir 18, Grieķijā tas ir 17 un Austrijā, Maltā un Beļģijā (no 2023. gada maija) ir 16 gadi. ES valstis var samazināt Eiropas pilsoņu iniciatīvas atbalsta vecumu uz 16 gadiem; Igaunija un Vācija to ir izdarījušas. Apskatiet jaunāko statusu par savu valsti vietnē:

https://europa.eu/citizens-initiative/data-requirements_lv

GATAVOŠANĀS NĀKAMAJAI NODARBĪBAI

Gatavojieties apspriest tālāk norādītos jautājumus ar saviem klasesbiedriem.

- 1) Cik lielu uzmanību jūs pievēršat Eiropas Savienības darbībai? Vai sekojat viņiem sociālajos medijos/ziņās?
- 2) Vai uzskatāt, ka veids, kā Eiropas Savienība pieņem lēmumus, ir demokrātisks?
- 3) Vai ir veidi, kā, jūsuprāt, Eiropas Savienību varētu padarīt demokrātiskāku?
- 4) Vai ir kaut kas, kas, jūsuprāt, būtu lieliska ideja iniciatīvai?

Dodieties uz vietni <https://europa.eu/citizens-initiative/lv>. Ritiniet lapu uz leju, lai skatītu dažas jaunākās iniciatīvas, vai izmantojiet cilni "Atrast iniciatīvu", lai meklētu. Atrodi iniciatīvu, kuru būtu gatavs atbalstīt. Nākamajā nodarbībā esiet gatavs paskaidrot, kāpēc jūs atbalstītu šo iniciatīvu. Ko jūs jau zināt par šo problēmu?

IZVĒLES AKTIVITĀTE

Izveidojiet īsu aptauju saviem klasesbiedriem, lai noskaidrotu, cik daudz viņi zina par Eiropas Savienības darbību un par ko tā ir atbildīga. Analizējiet un pārrunājiet rezultātus klasē.

3. NODAĻA. Eiropas pilsoņu iniciatīva

DARBS KLASĒ

EIROPAS PILSOŅU INICIATĪVAS NOTEIKUMI

Eiropas pilsoņu iniciatīva ir līdzdalības demokrātijas forma. Tas ir veids, kā ES pilsoņi var ietekmēt tiesību aktu un politikas veidošanu ES. Visi, kas ir pietiekami veci un ir tiesīgi balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, var reģistrēt iniciatīvu (ja tā atbilst noteiktiem kritērijiem). Veicamās darbības ir šādas:

- 1) Atrodiet vēl sešus cilvēkus no vēl sešām ES valstīm, kuriem ir tiesības balsot Eiropas vēlēšanās, lai kopā izveidotu komandu.
- 2) Nosakiet savu mērķi un lūdziet Eiropas Komisijai reģistrēt iniciatīvu.
- 3) Pēc pozitīva lēmuma pieņemšanas iniciatīva tiek publicēta Eiropas pilsoņu iniciatīvas mājaslapā.
- 4) Savāciet vismaz 1 miljonu parakstu no vismaz 7 ES valstīm 12 mēnešu laikā (tiešsaistē vai uz papīra).
- 5) Paustajam atbalstam jābūt verificētam valsts iestādēs.
- 6) Iesniedziet savu iniciatīvu Komisijai.
- 7) Tikšanās ar Komisiju.
- 8) Publiskā noklausīšanās Eiropas Parlamentā.
- 9) Eiropas Komisijas atbilde.
- 10) Komisijas veiktā turpmākā rīcība attiecībā uz ierosinātajām darbībām, ja tādas ir.

KĀ JŪS IZSTRĀDĀTU KAMPAŅU? VEICIET PIEZĪMES.

- Kā jūs nosauktu kampaņu?
- Ko jūs darītu, lai atrastu partnerus 6 citās ES valstīs?
- Kam jums varētu būt nepieciešams tērēt naudu?
- Kā jūs piesaistītu līdzekļus savai kampaņai?
- Kā jūs “pārdotu” savu ideju, lai iegūtu parakstus?
- Kā jūs piesaistītu plašsaziņas līdzekļu uzmanību?

NODARBĪBAS PĀRSKATS

Tests 1) 2. nodarbības mājasdarba ietvaros jums tika lūgts izlemt par iniciatīvu, par kuru jūs varētu balsot. Atgriezieties šajā iniciatīvā un tai veltītajā tīmekļa vietnē un veiciet piezīmes par tālāk norādīto.

- 1) Kas jūs vispirms piesaistīja iniciatīvai?
- 2) Kādus paņēmienus organizatori izmantoja, lai jūs pārliecinātu? Padomājiet par to, kā viņi mēģināja atbalstīt savu argumentu. Kādus izteicienus viņi izmantoja? Kā viņi izmantoja attēlus un grafiku? Kā visi elementi liek jums justies? Veiciet dažas piezīmes zemāk esošajos lodziņos.

Teksts

Bildes/video

Grafika

Cits

GATAVOŠANĀS NĀKAMAJAI NODARBĪBAI

Tests 2) Dodieties uz vietni [https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_lv?STATUS\[0\]=ANSWERED](https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_lv?STATUS[0]=ANSWERED), kur atradīsiet iniciatīvas, uz kurām Komisija ir atbildējusi. Apskatiet dažus no tiem un apskatiet viņu vietni, ja viņiem tāda ir. Kas, jūsuprāt, bija tas, kas ļāva viņiem gūt panākumus? Esiet gatavi apspriest tos nākamās nodarbības sākumā.

Tests 3) Padomājiet par kampaņu, par kuru balsojāt pēdējā nodarbībā. Ja jūs vadītu kampaņu, ko jūs darītu, lai tā būtu veiksmīga? Padomājiet par darbībām, ko varētu veikt gan tiešsaistē, gan bezsaistē. Veiciet dažas piezīmes zemāk esošajā vietā.

IZVĒLES AKTIVITĀTE

Izveidojiet ieteikumu kasti vai veiciet tiešsaistes aptauju, lai uzzinātu, par kādiem jautājumiem Eiropas līmenī satrauc citi jūsu skolas skolēni. Ko jūs uzzinājāt?

4. NODAĻA. Eiropas pilsoņu iniciatīvas izstrāde un popularizēšana

DARBS KLASĒ

ARGUMENTĀCIJAS PIEEJAS

Loģika:

Vai idejai ir jēga? Vai pastāv tieša saikne starp aicināto darbību un, piemēram, sabiedrības / ekonomikas / ikdienas dzīves / veselības uzlabošanu?

Sajūtas:

Vai šī problēma ir kaut kas tāds, no kā cilvēki baidās? Vai viņi jutīsies labāk, ja problēma tiks atrisināta? Kā viņi jutīsies, ja tas netiks atrisināts/ja viņi neko nedarīs? Vai šī problēma ir kaut kas tāds, ko cilvēki var saprast un just empātiju? Vai tas ir kaut kas tāds, kas rada cerību?

Ētika:

Vai šeit ir kāda ētiska problēma? Vai problēma ir morāli nepareiza? Vai mums vajadzētu atrisināt šo problēmu tikai tāpēc, ka tas ir pareizi (lai gan tas var dārgi maksāt)?

Ticamība:

Vai ir uzticami avoti, kas atbalsta jūsu ieteikumu (zinātne, pētījumi utt.)? Vai ir personas/grupas, kuras mēs apbrīnojam vai cienām (un kuras ir pierādījušas sevi kā zinošas), kas ir ieņēmušas līdzīgu nostāju vai ir iesaistītas darbībā?

DARBS KLASĒ KOPĒJAS VALODAS ATRAŠANA

Izstrādājot ES tiesību aktus, ļoti svarīgi ir atrast kopīgu valodu un izprast dažādu iesaistīto pušu atšķirīgās perspektīvas. Tas attieksies arī uz likuma ideju, ko pilsoņi ierosināja, izmantojot Eiropas pilsoņu iniciatīvu. Ja ar Eiropas pilsoņu iniciatīvu izdosies savākt 1 miljonu parakstu un Komisija nolems iesniegt juridisku priekšlikumu, likumdevējiem — Eiropas Parlamentam un Padomei — būs jāpanāk kompromiss. Pirms tiesību akta ierosināšanas Komisijai būs jāņem vērā visu skarto pušu viedokļi; Saeimas deputāti apsvērs ietekmi uz iedzīvotājiem un uzņēmumiem savos vēlēšanu apgabalos; un Padomē katras ES valsts pārstāvji aplūkos šo jautājumu no atsevišķa valsts līmeņa, jo dažas valstis var tikt ietekmētas vairāk vai savādāk nekā citas. Lai iniciatīva kļūtu par likumu, visām šīm struktūrām būs jārisina sarunas un jāatrod kompromisi.

DARBS KLASĒ: PERSONA

Jūsu grupai tiks piešķirta “persona” — iedomāta persona, kuru jūs varētu vēlēties pārliecināt. Jūsu personai pievienojiet dažas idejas tālāk esošajā tabulā.

Lietas, par kurām es uztraucos:	Lietas, kas ļauj man justies droši:

PIEZĪMES

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for writing notes.

NODARBĪBAS PĀRSKATS

Jūsu mājasdarbs šajā nodarbībā ir izveidot video, lai reklamētu izvēlēto iniciatīvu. Noteikumi ir šādi.

- Strādājot 3 vai 4 cilvēku grupā, izveidojiet video, kas atbalsta iniciatīvu, par kuru nolēmāt nodarbības laikā; video nedrīkst būt garāks par 3 minūtēm.
- Videoklipā varat atveidot varoņus (t.i., jūs varat būt kāds no citas vecuma grupas, ar citu profesiju utt.).
- Ja vēlaties, savā videoklipā varat iekļaut mūziku un/vai grafiku.
- Jūs esat atbildīgs par atļaujas saņemšanu filmēt vietās vai iekļaut citus cilvēkus, ja nepieciešams.
- Jābūt arī beigu titriem, kur tiek norādīts, kurš par kuru projekta daļu ir bijis atbildīgs.

PADOMI VEIKSMĪGA VIDEO IZVEIDOŠANAI

Lai izveidotu veiksmīgu videoklipu, galvenais ir plānošana. Pirms domājat par filmēšanu, jums jāveic dažas tālāk norādītās darbības.

- **Izpētiet savu iniciatīvu.** Jums būs jāpārlicinās, ka jums ir pieejami ticami fakti un skaitļi.
- Izvēlieties, jūsu prāt, **vissvarīgākās problēmas.** Atcerieties, ka jums ir tikai trīs minūtes. Iespējams, ka nespēsiet visu pateikt.
- Padomājiet par dažādām cilvēku grupām, kurām varētu būt **atšķirīgs viedoklis, kas nesakrīt ar jūsu.** Kādi argumenti viņiem varētu būt pret jūsu iniciatīvu? **Kā jūs varētu atspēkot šos argumentus?**

Kad esat sakārtojis savas idejas, ir pienācis laiks rakstīt savu scenāriju. Tajā jāiekļauj teksts un norādījumi skaļruņiem, kameras operatoram un jebkuri efekti, kurus, iespējams, vēlēšities pievienot videoklipam, kad esat pabeidzis filmēšanu. Padomājiet par sekojošo.

- Jūsu videoklipam ir **jāvēršas tieši pie skatītāja**; viņiem vajadzētu justies, ka jūs ar viņiem runājat. Tāpēc pārlicinieties, ka izmantojat pareizos valodas veidus.
- Izmantojiet dažādas pieejas, par kurām mācījāties stundā. Izmantojiet tos, lai palīdzētu jums izlemt, kā izteikt idejas. **Iekļaujiet valodu, kas runā par loģiku, emocijām, ētiku un uzticamību**, atkarībā no tā, kas palīdz jums izvirzīt argumentus.
- Padomājiet par to, **kas varētu būt jūsu auditorija.** Jūs dalīsities tajā ar kolēģiem, taču padomājiet par to, kā vajadzētu runāt ar tādu personu kā jūsu skolotājs.
- **Saglabājiet valodu skaidru un tiešu.** Rakstot scenāriju, izlasiet to skaļi, lai redzētu, cik viegli to pateikt. **Īsāki teikumi ir labāki nekā gari.**
- Kad šķiet, ka viss scenārijs ir gatavs, **izlasiet visu tekstu skaļi un noskaidrojiet, cik daudz laika tas paņem.** Ja tas pārsniedz trīs minūtes, jums tas būs jāsaīsina. Ņemiet vērā, ka jums, iespējams, būs jāatstāj laiks citiem elementiem, ko plānojat iekļaut videoklipā.

Tagad varat plānot savu video. Ieteicams arī ieskicēt plānotos sižeta struktūras elementus. Sižeta struktūra ir video plāns no sākuma līdz beigām. Tas var būt diezgan aptuvens, taču tajā

jāiekļauj visas ainas un viss, ko plānojat iekļaut galīgajā versijā. Jūs varat atrast sižeta struktūru piemērus tiešsaistē, ja tos meklējat ar tīmekļa meklētāju palīdzību.

ATCERĪETIES!

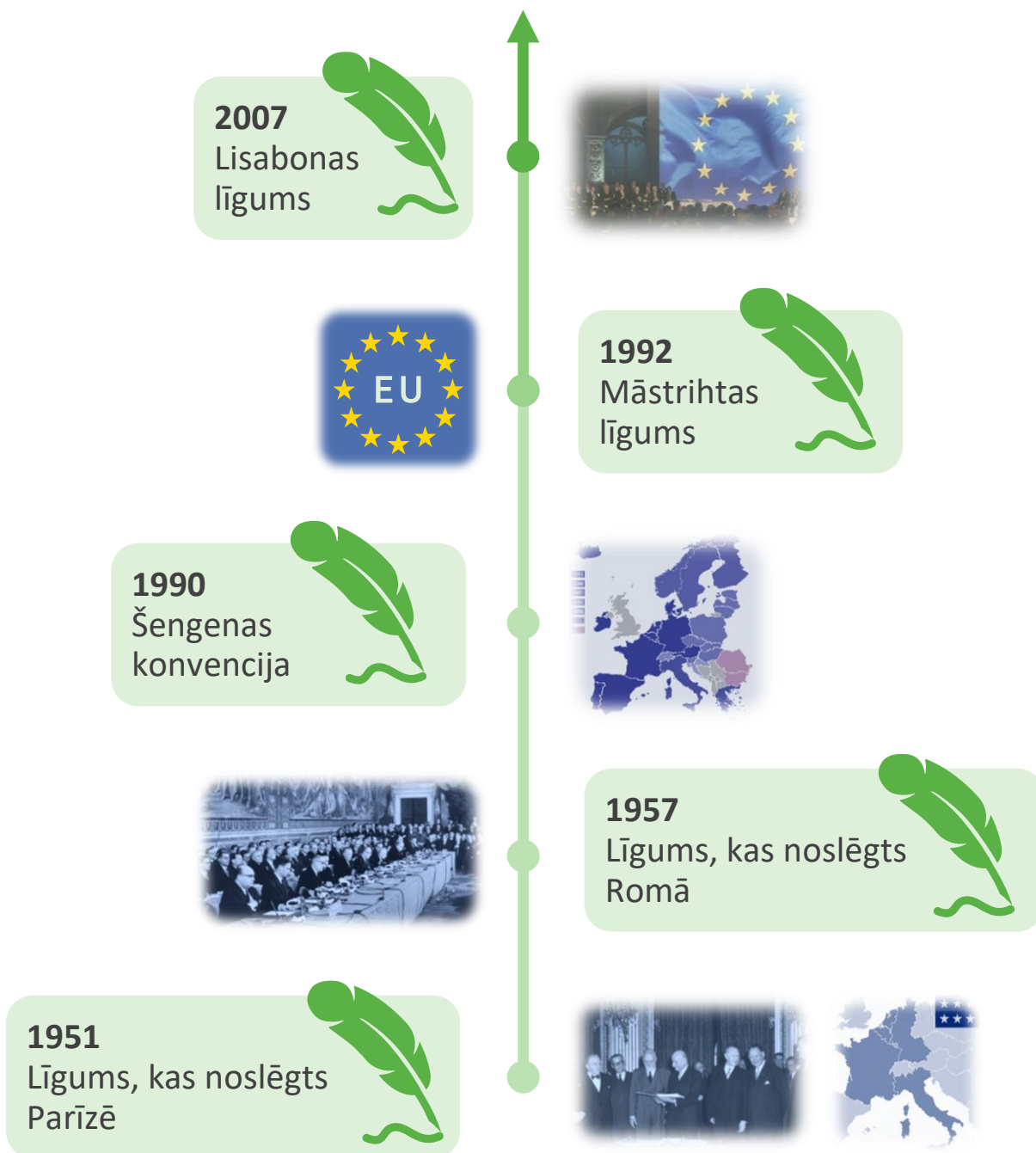
- **Videoklipam nav jābūt sarežģītam, lai tas būtu veiksmīgs.** Neieplānojiet neko tādu, kas jums būtu pārāk sarežģīti tehniski izpildāms.
- Uzdevuma izpildei pietiek ar tālruņa kameru. Iespējams, jūsu ierīcē ir pieejama video rediģēšanas programmatūra, kuru varat izmantot rediģēšanai. Ja nē, internetā ir pieejama bezmaksas video rediģēšanas programmatūra, piem., OpenShot. Lūdzu, ņemiet vērā, ka jūs esat atbildīgs par to, lai pārbaudītu, vai jebkurā lejupielādētajā failā nav vīrusu utt., un jums vajadzētu izvairīties no savas personas informācijas izpaušanas. **Ja neesat pārliecināts par kaut ko tiešsaistē, lūdzu, vaicāriet padomu skolotājam vai citam atbildīgam pieaugušajam.**
- Centieties izvairīties no tā, ka **viens cilvēks sēž kameras priekšā un vienkārši nolasa scenāriju.** To var būt garlaicīgi darīt, kā arī to patiesībā var būt pagrūti nofilmēt, jo cilvēki mēdz pieļaut kļūdas. Izmēģiniet un sadaliet scenāriju starp grupas dalībniekiem, lai **nodrošinātu dažādību** un ikvienam būtu vieglāk apgūt sakāmo.
- Ja esat iepazinies ar rediģēšanas programmatūru, atcerieties, ka varat izgriezt attēlus vai grafiku un izmantot mūziku vai ierunātu tekstu. Materiāls, ko atrodat tiešsaistē, var būt aizsargāts ar autortiesībām, tāpēc ieteicams izmantot materiālus, par kuriem **nav jāmaksā autoratlīdzība.**
- Padomājiet par tādiem aspektiem kā apgaismojums un skaņa, it īpaši, ja plānojat filmēt ārpus telpām, kur dažādi skaņas avoti, piemēram, vējš vai iela, var radīt nevēlamu fona troksni.
- Jūs būsiet redzams video. **Padomājiet mazliet par to, ko jūs gatavojaties gērbt,** veidojiet savu tēlu, ņemot vērā, ka tieši tā jūs redzēs publika. Parasti kosmētika nav nepieciešama.
- Bet vissvarīgākais — jūsu video nepieciešama **raita plūsma un enerģija.**

Apsveicam

ar šī moduļa pabeigšanu un gūtajām zināšanām par demokrātiju Eiropas Savienībā. Demokrātija darbojas tikai tad, ja katrs veic savu lomu, un tagad esat iemācījušies vienu no veidiem, kas ļaus jums ieņemt aktīvu lomu. Eiropas pilsoņu iniciatīva ļauj jūsu balsij tikt sadzirdētai, un jūs varat veikt pozitīvas pārmaiņas ne tikai jums, bet ikvienam Eiropas Savienībā.

EIROPAS SAVIENĪBAS LĪGUMU FAKTU LAPA

Galvenie ES līgumi

[Vairāk informācijas par līgumiem](#)

Tālāk minētie līgumi ir pieci svarīgi pavērsieni Eiropas Savienības vēsturē. Ja vēlaties uzzināt vairāk, lūdzu, sekojiet saitēm aiz katra informācijas lodziņa. Atcerieties, jūs visur varat mainīt valodu.

1951. GADA PARĪZES LĪGUMS

Eiropas Savienība sāka darboties pagājušā gadsimta piecdesmitajos gados pēc Otrā pasaules kara beigām. Mērķis bija novērst vēl vienu karu Eiropas kontinentā. Parīzes līgums bija pirmais solis ceļā uz Eiropas integrāciju. Tādējādi izveidoja Eiropas Ogļu un tērauda kopienu, kurā apvienojās sešas Eiropas valstis (Francija, Rietumvācija, Itālija, Beļģija, Luksemburga un Nīderlande), starp kurām ogļu un tērauda tirdzniecība varēja notikt bez šķēršļiem. Eiropas Ogļu un tērauda kopienas galvenais mērķis bija integrēt iesaistīto Eiropas valstu ekonomiku, lai mazinātu konfliktu iespējamību, kā arī padarītu acīmredzamu, vai kāda dalībvalsts izmanto tēraudu, lai izveidotu ieročus, gatavojoties iespējamam karam.

1957. GADA ROMAS LĪGUMS

Ar šo līgumu tika izveidota Eiropas Ekonomikas kopiena (EEK), kas apvienoja 6 valstis (Beļģiju, Vāciju, Franciju, Itāliju, Luksemburgu un Nīderlandi), lai ar tirdzniecības palīdzību strādātu pie integrācijas un ekonomikas izaugsmes.

Tā izveidoja kopējo tirgu, kura pamatā ir preču, cilvēku, pakalpojumu un kapitāla brīva kustība. Tā arī izveidoja muitas savienību, atceļot tarifus iekšēji un nosakot kopīgus tarifus precēm, kas nāk no ārpuses.

Daudzas no mums šodien zināmajām ES iestādēm tika izveidotas ar šo līgumu:

- Ministru padome
- Komisija
- Parlamentārā asambleja (Eiropas Parlaments)
- Tiesa
- Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

1990. GADA ŠENGENAS KONVENCIJA

Šengenas konvencija izveidoja pārvietošanās zonu bez robežkontroles starp parakstītājiem. Kopš tā laika tā ir iekļauta ES tiesību aktos un tagad ir deklarēta Eiropas Savienības mērķis.

1992. GADA MĀSTRIHTAS LĪGUMS

Šis ir līgums, kas izveidoja Eiropas Savienību. Tajā cita starpā tika ieviesta ideja par “Eiropas pilsoni”, kas ļauj jebkuras ES valsts pilsoņiem dzīvot un strādāt jebkurā citā dalībvalstī. Tas viņiem nodrošināja arī citas tiesības un aizsardzību.

Vēl viena svarīga līguma daļa bija tā, ka tas noteica ideju par vienotu valūtu un ekonomikas politikas koordināciju, kā rezultātā tika izveidots eiro un Eiropas Centrālā banka.

Līgumā tika centralizēti daudzi pienākumi, kas iepriekš bija valstu valdību pārziņā, lai visā Eiropas Savienībā notiktu turpmāka saskaņošana. Tā arī veica dažas izmaiņas varas struktūrā ES iestādēs.

2007. GADA LISABONAS LĪGUMS

Šis līgums balstījās uz tajā laikā spēkā esošajiem līgumiem un tos grozīja. Tas piešķīra Eiropas Savienībai juridiskas personas statusu, kas nozīmēja, ka tā tagad varēja parakstīt līgumus vai pievienoties organizācijām kā vienota struktūra. Tas padarīja Pamattiesību hartu par juridiski saistošu un piešķīra tai tādu pašu juridisko spēku kā līgumiem. Tā arī precizēja jautājumus, kas ir ES kompetencē.

Ļoti svarīgi ir tas, ka līgums nodrošināja lielāku demokrātiju, palielinot Eiropas Parlamenta pilnvaras.

Tas arī nodrošināja mehānismu, lai parastajiem pilsoņiem būtu tieša ietekme uz ES politiku un tiesību aktiem. Ar to tika ieviesta Eiropas pilsoņu iniciatīva.

Eiropas Savienības pamatvērtības

CILVĒKA CIENĀ

Cilvēka cieņas jēdziens ir pārliecība, ka visiem cilvēkiem ir īpaša vērtība, kas ir saistīta tikai ar viņu cilvēcību. Tam nav nekāda sakara ar viņu stāvokli sabiedrībā, rasi, dzimumu, reliģiju, spējām vai citiem faktoriem, izņemot to, ka viņi ir cilvēki.

Cilvēka cieņa attaisno cilvēktiesības. Kad cilvēki tiek sadalīti un viņiem tiek piešķirta vērtība, pamatojoties uz tādām pazīmēm kā stāvoklis sabiedrībā, dzimums, reliģija utt., tas rada nevienlīdzīgas sabiedrības, kurās valda izplatīta diskriminācija. Cilvēki, kuriem piešķirta augstāka vērtība, saņem pretimnākošāku attieksmi. Ikviens, kurš neietilpst privilēģēto kategorijā, var tikt pamests vai apspiests.

BRĪVĪBA

Pārvietošanās brīvība sniedz pilsoņiem tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot Eiropas Savienībā. ES Pamattiesību harta aizsargā tādas personas brīvības kā privātās dzīves cieņa, domas, reliģijas, pulcēšanās, vārda un informācijas brīvība.

DEMOKRĀTIJA

ES darbojas uz pārstāvības un līdzdalības demokrātijas principiem. Būt Eiropas pilsonim nozīmē izmantot politiskās tiesības. Katram pieaugušam ES pilsonim ir tiesības kandidēt un balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās. ES pilsoņiem ir tiesības kandidēt un balsot savā dzīvesvietas valstī vai savā izcelsmes valstī. Pilsoņi var arī tieši ietekmēt ES politiku, izmantojot tādas rīkus kā Eiropas pilsoņu iniciatīva.

VIENLĪDZĪBA

Vienlīdzība nozīmē, kā likuma priekšā visiem pilsoņiem ir vienādas tiesības. Sieviešu un vīriešu līdztiesības princips ir visu Eiropas politiku pamatā un ir Eiropas integrācijas pamats. Tas attiecas uz visām jomām. Princips par vienādu atalgojumu par vienādu darbu kļuva par daļu no Romas līguma 1957. gadā.

TIESISKUMS

ES pamatā ir tiesiskums. Viss, ko ES dara, ir balstīts uz līgumiem, par kuriem brīvprātīgi un demokrātiski vienojušās tās ES valstis. Likumu un taisnīgumu nodrošina neatkarīga tiesu vara. ES valstis piešķir Eiropas Savienības Tiesai galīgo jurisdikciju, kuras spriedumi ir jāievēro visiem.

CILVĒKTIESĪBAS

Cilvēktiesības aizsargā ES Pamattiesību harta. Tās aptver tiesības netikt diskriminētam dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ, tiesības uz jūsu personas datu aizsardzību un tiesības uz piekļuvi tiesai.

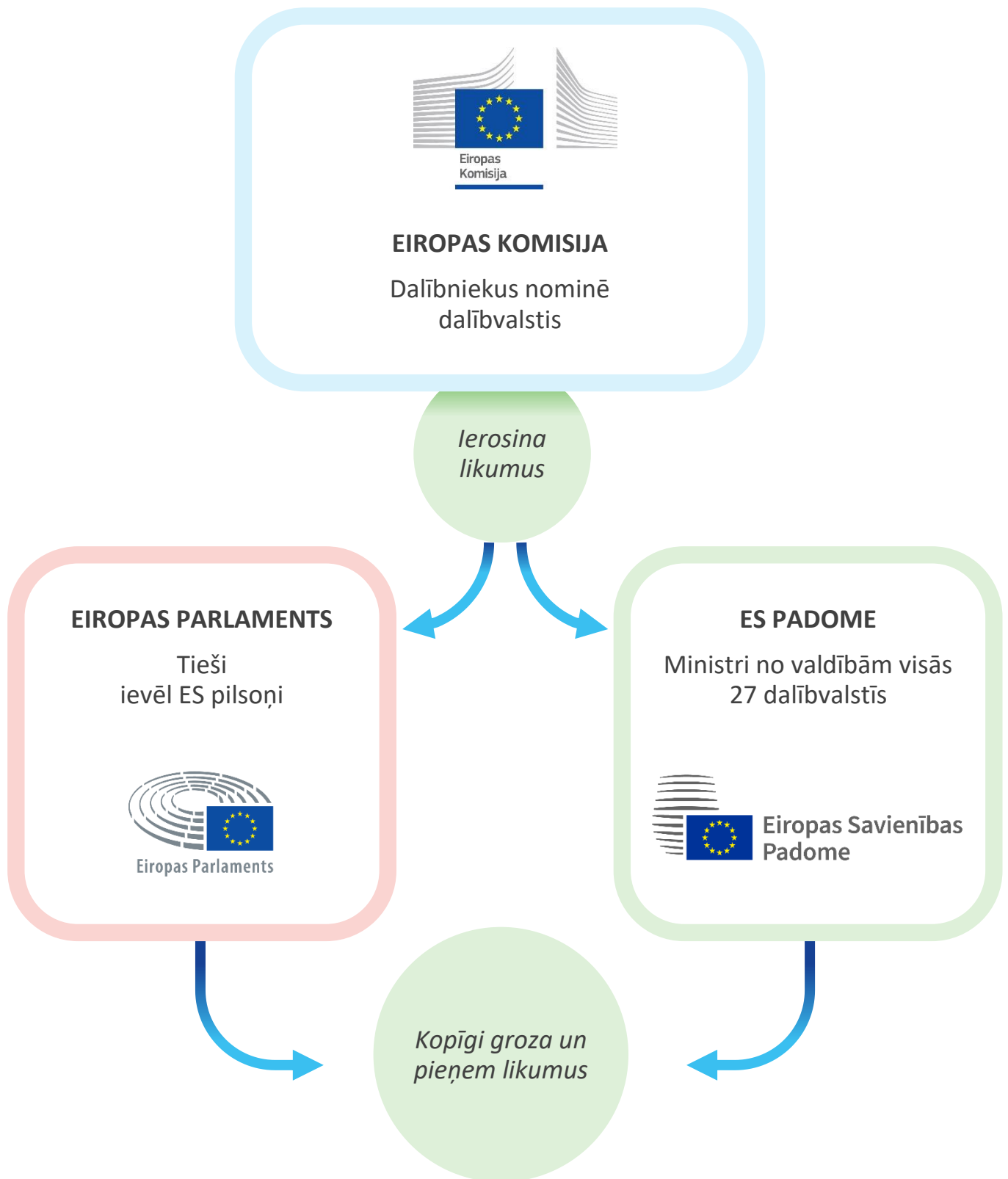
ES DARBĪBAS JOMAS (izlase)

Ekskluzīva kompetence	Dalīta kompetence	Atbalstoša kompetence
Muitas savienība	Vienotais tirgus	Sabiedrības veselība
Konkurences noteikumi	Nodarbinātība un sociālā joma	Rūpniecība
Monetārā politika	Lauksaimniecība	Kultūra
Tirdzniecība	Zvejniecība	Tūrisms
Jūras augi un dzīvnieki	Vide	Izglītība un apmācība, jaunatne un sports
	Patērētāju aizsardzība	Civilā aizsardzība
	Transports	Administratīvā sadarbība
	Transeiropas tīkli	
	Enerģētika	
	Taisnīgums	
	Pamattiesības	
	Migrācija un iekšlietas	
	Sabiedrības veselība	
	Pētniecība un kosmos	
	Attīstības sadarbība un humānā palīdzība	

[ES darbības jomas](#)

ES LIKUMDOŠANAS PROCESS

© Eiropas Savienība, 2023

Atkārtota izmantošana ir atļauta, ja tiek norādīts avots. Eiropas Komisijas atkārtotas izmantošanas politika dokumentus regulē Lēmums 2011/833/ES (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.).

PDF ISBN: 978-92-68-03856-7

doi: 10.2792/379733

KA-05-23-148-LV-N

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

Eiropas
pilsoņu
iniciatīva